

IV. évfolyam, 1. szám, 2014

Statisztikai Jelentések
A MEZŐGAZDASÁG
2013. ÉVI TELJESÍTMÉNYÉNEK II.
ELŐREJELZÉSE

**A MEZŐGAZDASÁG 2013. ÉVI TELJESÍTMÉNYÉ-
NEK II. ELŐREJELZÉSE**
IV. évfolyam, 1. szám, 2014

Felelős szerkesztő

Dr. Vágó Szabolcs

Szerzők

Varga Éva

varga.eva@aki.gov.hu

Dr. Vágó Szabolcs

vago.szabolcs@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-3060

Fax: (+36 1) 476-3304

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

Ezen kívül figyelmébe ajánljuk a Statisztikai Osztály adatgyűjtéseinek összefoglalóit, valamint a rendszeresen megjelenő Agrárgazdasági Figyelőt, amely áttekinti a főbb gazdasági folyamatokat és statisztikai eredményeket.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) második előzetes eredményei 2013-ra vonatkozóan.....	3
Módszertani áttekintés.....	3
A mezőgazdaság 2013. évi teljesítményének II. előrejelzése.....	4
1. ábra: A mezőgazdasági termelés szerkezete 2013-ban.....	8
2. ábra: A folyó termelő-felhasználás szerkezete 2013-ban.....	8
3. ábra: A mezőgazdasági termelés kibocsátásának alakulása.....	9
4. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2003 és 2013 között.....	10
5. ábra: A folyó termelő felhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása.....	10
6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem-fizetett és fizetett munkaerő alakulása.....	11

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSzR) második előzetes eredményei 2013-ra vonatkozóan

Módszertani áttekintés

A Mezőgazdasági Számlarendszer adatait évente kétszer előzetesen, először a tárgyév novemberének végén, majd a tárgyévet követő januárban kell átadni az Európai Bizottság részére. A végleges adatsort a tárgyévet követő év szeptemberéig kell elkészíteni. A Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közötti munkamegosztásnak megfelelően az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) készíti az MSzR első és második előrejelzését, míg a végleges adatok elkészítése a KSH feladata.

Az MSzR a mezőgazdaság egészének tiszta, halmozódásoktól mentes teljesítményének kimutatását tűzi ki célul. Adatai az országban végzett összes mezőgazdasági tevékenységre vonatkoznak, az azt végzők főtevékenységétől függetlenül. Tehát az MSzR tartalmazza a nem mezőgazdaságba sorolt szervezetek mezőgazdasági tevékenységét, de nem tartalmazza a mezőgazdasági szervezetek nem mezőgazdasági tevékenységét.

Az MSzR figyelembe veszi a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek – növénytermesztés, állattenyésztés – mellett a mezőgazdasági szolgáltatások, és az el nem különíthető másodlagos nem-mezőgazdasági tevékenységek során előállított termékek és szolgáltatások értékét is.

Az MSzR az értékelést alapáron végzi, vagyis a termelői árhoz hozzáadja a termékhez köthető támogatásokat, melyeket közvetlenül a termelők kapnak meg és nem tartalmazza a termékadókat. A kapott támogatás a mezőgazdaság kibocsátásának értékét növeli, amennyiben termeléshez kötött támogatást kap a termelő.

A mezőgazdasági számlarendszerben az elszámolási időszak a naptári év. A számbavétel eredményszemléletben történik, azaz abban az időszakban érvényes érték-

ken, amikor a gazdasági érték, követelés vagy igény keletkezik. A kibocsátást a létrejöttének időpontjában kell értékelni, függetlenül az értékesítés, illetve az ellenérték befolyásának időpontjától. Az el nem adott, raktáron álló készleteket is elszámolja, mintha az értékesítésre került volna. A kimutatott eredmény tehát inkább potenciális, az adott évben csak részben realizált jövedelem. Azt a jövedelmet is tartalmazza, amelyhez a saját termelésű mezőgazdasági termékek fogyasztása juttatja a háztartást.

A munkabérek és a munkavállalói jövedelmek elszámolásánál jelentkezik az MSzR egyik igen fontos sajátossága. Itt ugyanis csak azt a teljes természetbeni és pénzbeli díjazást kell elszámolni, amit a munkaadó fizet a munkavállalónak az adott időszakban végzett munkáért. A saját gazdaságban végzett munka, illetve a nem fizetett munkaerő (segítő családtagok) bére, illetve jövedelemigénye nincs elszámolva, hanem a működési eredmény részét képezi.

A mezőgazdasági jövedelmet nem szabad a gazdálkodók jövedelmének tekinteni, mivel – a tisztán mezőgazdaságból származó jövedelmek mellett – más forrásokból is jövedelemhez juthatnak. Továbbá ez a jövedelem az adott elszámolási időszak alatt végzett mezőgazdasági (valamint másodlagos nem-mezőgazdasági) tevékenységgel képzett jövedelemre vonatkozik, annak ellenére, hogy bizonyos esetekben a jövedelmek csak egy későbbi időpontban folynak be. Ezért ezek nem jelentenek olyan jövedelmet, amit még az adott elszámolási időszak alatt ténylegesen meg is kapnak a jogosultak. A számolt jövedelemmutatók nem a mezőgazdaságból élő háztartások összjövedelmének, vagy rendelkezésre álló jövedelmének mutatói.

A mezőgazdaság 2013. évi teljesítményének II. előrejelzése

Az MSZR második előzetes eredményei alapján 2013-ban a mezőgazdaság teljes kibocsátásának folyó alapáron számított értéke 4 százalékkal meghaladta a 2012. évi eredményt. Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2012. évi 10 százalékos visszaesés után, 2013-ban 12 százalékkal magasabb az előző évinél. A mezőgazdasági termelés volumennövekedését a csökkenő termelői árak kísérték. A termelés költségei a kibocsátásnál kevésbé emelkedtek, így a bruttó hozzáadott érték 7,5 százalékkal, a mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem pedig 13 százalékkal magasabb, mint 2012-ben.

Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem – az úgynevezett „A” mutató – 2013-ban 6 százalékkal meghaladta az előző évit.

Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2012. évi 10 százalékos csökkenés után, 2013-ban 12 százalékkal magasabb az előző évinél, mivel a növényi termékek kibocsátásának volumene 23 százalékkal nőtt, az állatok és állati termékek termelésének volumene viszont 3 százalékkal elmaradt az előző évi szinttől. A mezőgazdasági termelői árak 2013-ban átlagosan 7 százalékkal csökkentek 2012-hez viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek termelőiár-színvonala 13 százalékkal alacsonyabb, az élő állatok és állati termékek termelőiár-színvonala 4 százalékkal magasabb, mint az előző évben. A volumen- és árváltozás eredményeként a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke 6 százalékkal emelkedett, az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke az előző évi szinten alakult. Az alaptervekenységek kibocsátásának folyó alapáron számított értéke összességében 4 százalékkal haladja meg a 2012. évi értéket.

A növényi termékek körében szinte minden termékcsoport mennyisége meghaladta a 2012. évit. A gabonafélék volumene az előző évinél magasabb hozamoknak köszönhetően, az előzetes adatok szerint 33 százalékkal magasabb. Kukoricából 6,7 millió tonna várható, amely 41 százalékkal több a 2012. évinél, de 7 százalékkal elmarad az előző öt év, azaz a 2008-2012. évek átlagától. Búzából összesen 5,1 millió tonnát takarítottak be 2013-ban, amely 28 százalékkal több a 2012. évinél, és 17 százalékkal meghaladja az elmúlt öt év átlagát is. A többi gabonaféle termésmennyisége is elérte vagy meghaladta a 2012. évit. Rozsból 34 százalékkal, árpából 10

százalékkal, tritikáléból 40 százalékkal termett több, mint 2012-ben. A zab betakarított mennyisége az előző évi szinten alakult. A napraforgó termésmennyisége 12 százalékkal több az előző évinél, és 15 százalékkal meghaladta az ötéves átlagot is. Repcéből a 2012. évi igen alacsony terméshez képest 27 százalékkal több termett 2013-ban, de még ez a mennyiség is kevesebb 3 százalékkal, mint a 2008-2012-es évek átlaga. Az eddigi információk alapján a zöldségfélék volumene 12 százalékkal nőtt, de a burgonya volumene csaknem 20 százalékkal kevesebb, mint az előző 2012-es évben. A gyümölcsstermés összességében nőtt, annak ellenére, hogy az almatermés 15 százalékkal elmaradt a 2012. évitől, amely kiemelkedően magas, 650 ezer tonna volt. 2013-ban 553 ezer tonna almát szedtek le, amely átlagos termésnek felel meg. Az MSZR-ben kiemelt további gyümölcsfélék, a körte és az őszibarack betakarított mennyisége jelentősen nőtt, az előbbi 64 százalékkal az utóbbi 160 százalékkal. Az őszibarack esetében a bázis volt nagyon alacsony, 2013-ban 42 ezer tonna termett, amely átlagos termésnek felel meg. Szőlőből 40 százalékkal többet szüreteltek le 2013-ban, mint egy évvel korábban.

Az előrejelzés szerint a mezőgazdasági termelői árak 2013-ban elmaradtak az előző évitől. A gabonafélék és az ipari növények esetében mintegy 20 százalékos, a gyümölcsök esetében közel 8 százalékos termelői ár-csökkenéssel számoltunk. A növényi termékek körében csak a zöldségfélék és kertészeti termékek átlagára emelkedett (8 százalék) és a burgonya ára nőtt több mint másfélszeresére.

Az első előrejelzés alapján, az élő állatok és állati termékek termelésének volumene 3 százalékkal csökkent, amelyet az előző évinél magasabb termelői árak ellensúlyoztak, így a kibocsátás értéke folyó áron számított értéke az előző évi szinten alakult. A főbb ágazatokban rendre volumencsökkenés történt, melynek mértéke a szarvasmarha esetében 4, a sertés és a baromfi esetében 2, illetve 3 százalékos volt.

A két alaptervekenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes kalkulációk alapján 2013-ban 63,4-36,6 százalék. Ez az arány 2012-ben 62,2-37,8 százalék volt, azaz 2013-ban csökkent az állattenyésztés aránya, amely elsősorban a növénytermesztés erős volumenemelkedésének következménye.

Számításaink szerint a folyó termelő-felhasználás értéke 3 százalékkal nőtt 2013-ban. A termelés során köz-

vetlenül felhasznált inputok mennyisége és ára is kis mértékben emelkedett. A folyó termelő-felhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség a mérsékelt volumennövekedés és a mérsékelt árcsökkenés eredményeként alig 0,5 százalékkal magasabb, mint 2012-ben. A felhasznált műtrágya és talajjavító szerek volumene 5 százalékkal emelkedett, ára viszont mérséklődött, így költsége alig több mint 2 százalékkal haladta meg a 2012. évit. Az energiaköltség az alacsonyabb áraknak köszönhetően az előző évi szinten alakult, a vetőmagköltség 6 százalékkal nőtt.

Mivel a folyó áron mért kibocsátás 4 százalékkal, a folyó-termelő felhasználás értéke pedig 3 százalékkal emelkedett, így a bruttó hozzáadott érték 8 százalékkal nőtt 2013-ban. Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapáron mért kibocsátás előállításához 64 forint értékű inputot használtak, amely megegyezik a 2012. évi értékkel.

A termeléshez kötött támogatás a 2012. évi szinten alakult, az egyéb termelési támogatás 7 százalékos

emelkedésével kalkuláltunk. Az értékcsökkenés mérsékelt emelkedésével számolva, illetve a termelési adók változatlan szintje mellett a termelési tényezők jövedelme 9 százalékkal nőtt 2013-ban. A mezőgazdaságban keletkező nettó vállalkozói jövedelem, folyó alapáron 13 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás 0,7 százalékkal csökkent 2013-ban.

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett 'A' mutató 106 százalék, azaz 2013-ban az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 6 százalékkal emelkedett. A jövedelem változását a 2002-es szinthez hasonlítva, azt tapasztaljuk, hogy az egy mezőgazdasági dolgozóra jutó kalkulált reáljövedelem több mint két és félszeresére emelkedett 11 év alatt.

1. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb adatai folyó áron

milliárd HUF

Megnevezés	Folyó alapon		
	2011	2012	2013 ^{a)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	667	609	653
Ipari növények (hüvelyesekkel)	259	274	248
Takarmánynövények	47	41	35
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	167	164	192
Burgonya (vetőgumóval együtt)	31	26	33
Szőlő, gyümölcs	90	103	122
Bor	33	30	39
Egyéb növényi termékek	11	9	11
Növénytermesztési és kertészeti termékek	1 306	1 255	1 333
Állatok	484	524	524
Állati termékek	222	239	245
Élő állatok és állati termékek együtt	706	763	769
Mezőgazdasági termékek összesen	2 012	2 018	2 102
Mezőgazdasági szolgáltatások	106	101	108
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	48	54	54
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	2 166	2 173	2 265
Folyó termelő-felhasználás	1 356	1 423	1 459
Bruttó hozzáadott érték alapon	810	750	806
Termelési tényezők jövedelme	962	910	988
Működési eredmény/vegyes jövedelem	751	668	743
Nettó vállalkozói jövedelem	666	571	647

Megjegyzés: Az MSzR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

2. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás

Éves Munkaerő Egység

Megnevezés	2011	2012	2013 ^{a)}
Összesen	431 758	426 294	423 492
Nem fizetett	328 889	321 163	317 309
Fizetett	102 869	105 131	106 182

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

3. táblázat: Mezőgazdasági jövedelem indexek

előző év = 100 százalék

Megnevezés	2011	2012	2013 ^{a)}
'A' mutató	148,3	92,9	106,1
'C' mutató	179,4	83,2	109,9

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

4. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb adatainak változása

Megnevezés	százalék					
	Volumen index			Érték index		
	2011/10	2012/11	2013/12 ^{a)}	2011/10	2012/11	2013/12 ^{a)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	113,3	76,0	132,5	145,1	91,3	107,1
Ipari növények (hüvelyesekkel)	128,1	89,8	114,0	162,6	105,6	90,8
Takarmánynövények	107,2	85,5	107,9	114,2	87,5	86,4
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	121,2	89,1	109,0	108,0	97,7	117,2
Burgonya (vetőgumóval együtt)	127,3	91,1	80,9	105,5	84,0	127,0
Szőlő, gyümölcs	90,0	112,8	129,4	105,5	114,4	118,9
Bor	158,3	93,6	120,0	177,7	88,7	131,7
Egyéb növényi termékek	99,3	72,6	116,9	133,1	81,7	115,9
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	115,9	84,1	122,9	136,4	96,1	106,2
Állatok	101,6	100,2	97,4	118,6	108,2	100,1
Állati termékek	104,2	100,5	97,6	115,6	107,9	102,2
Élő állatok és állati termékek együtt	102,4	100,3	97,4	117,6	108,1	100,8
Mezőgazdasági termékek összesen	110,7	89,8	113,2	129,2	100,3	104,2
Mezőgazdasági szolgáltatások	110,4	92,5	103,0	112,8	95,6	107,1
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	129,5	103,5	100,0	136,9	112,6	100,0
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	111,1	90,2	112,4	128,4	100,3	104,2
Folyó termelő-felhasználás	103,9	96,8	101,6	118,9	105,0	102,5
Bruttó hozzáadott érték alapján	126,2	79,1	133,0	148,5	92,6	107,5
Termelési tényezők jövedelme				149,3	94,7	108,6
Működési eredmény/vegyes jövedelem				169,7	89,0	111,2
Nettó vállalkozói jövedelem				184,1	85,9	113,2

Megjegyzés: Az MSzR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

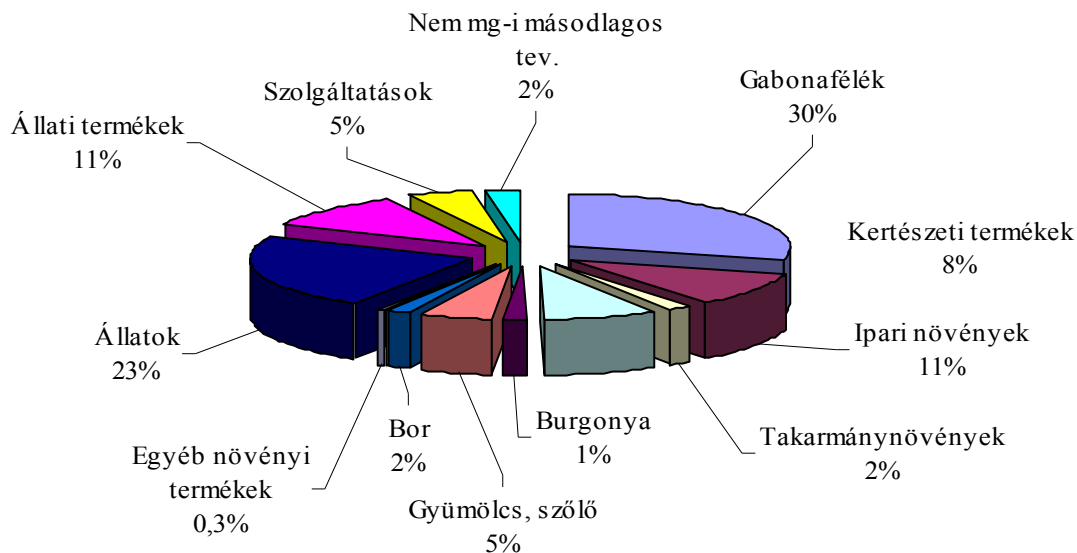
5. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás változása

Megnevezés	százalék		
	2011/10	2012/11	2013/12 ^{a)}
Összesen	98,1	98,7	99,3
Nem fizetett	98,2	97,7	98,8
Fizetett	98,0	102,2	101,0

^{a)} Előzetes adat.

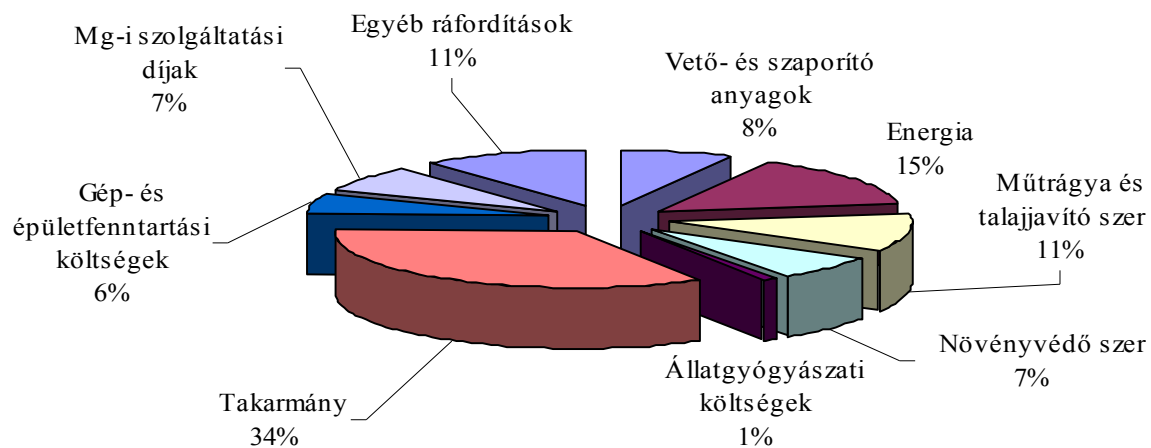
Forrás: KSH, AKI

1. ábra: A mezőgazdasági termelés szerkezete 2013-ban

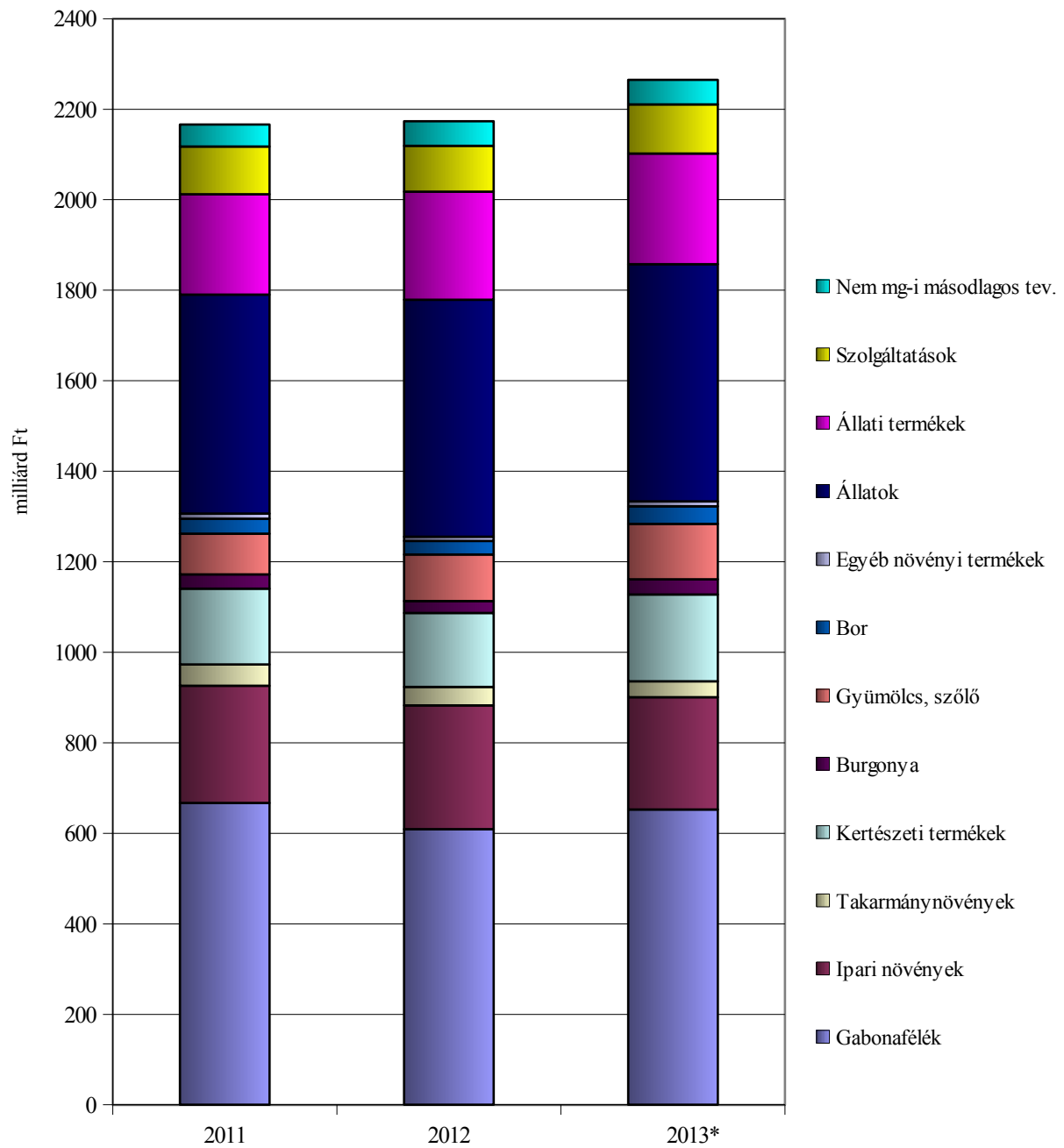
Megjegyzés: Előzetes adatok.
Forrás: AKI, KSH

2. ábra: A folyó termelő-felhasználás szerkezete 2013-ban

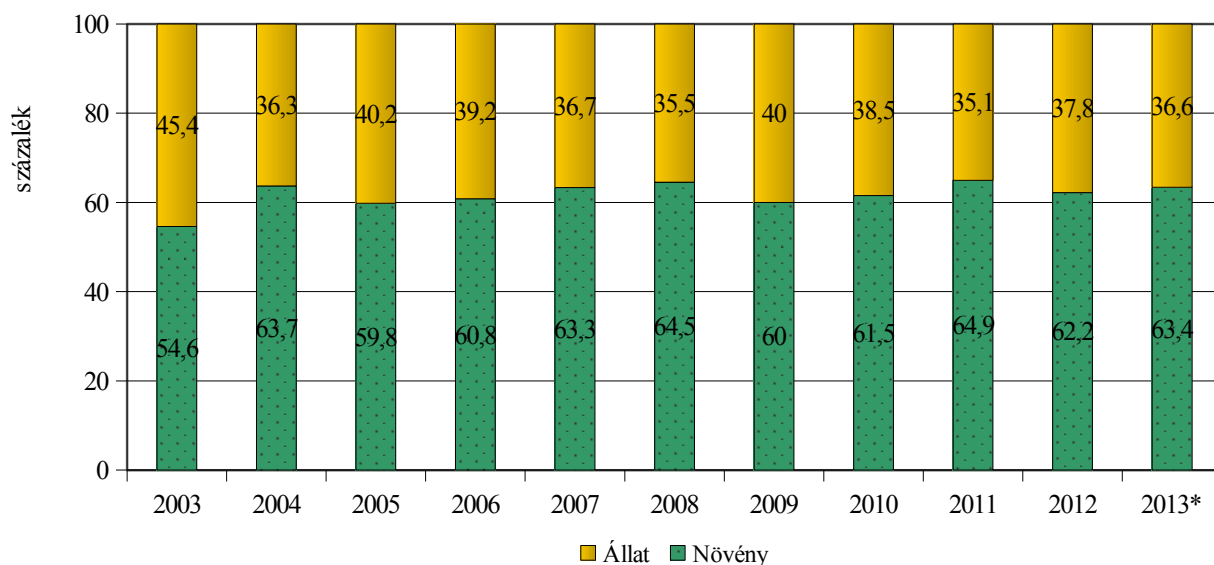
Megjegyzés: Előzetes adatok.
Forrás: AKI, KSH

3. ábra: A mezőgazdasági termelés kibocsátásának alakulása

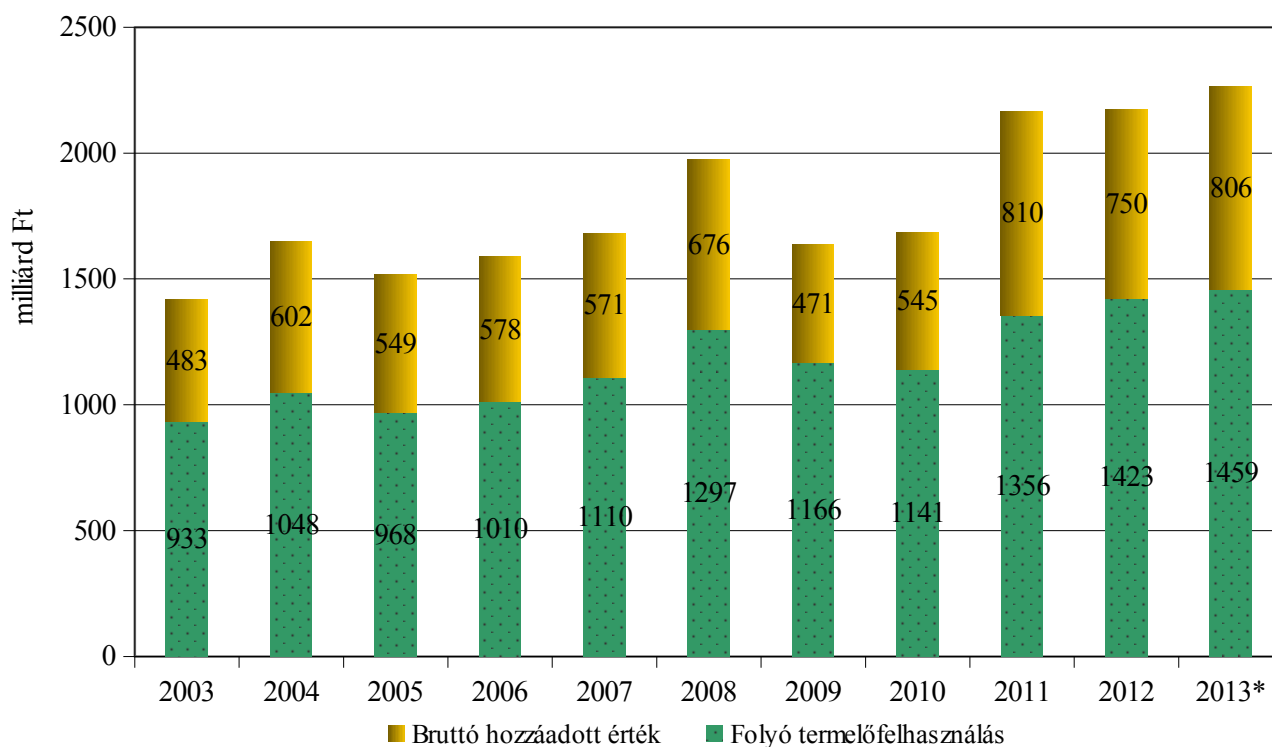
Megjegyzés: A 2013. évi adatok előzetesek.
 Forrás: AKI, KSH

4. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2002 és 2013 között

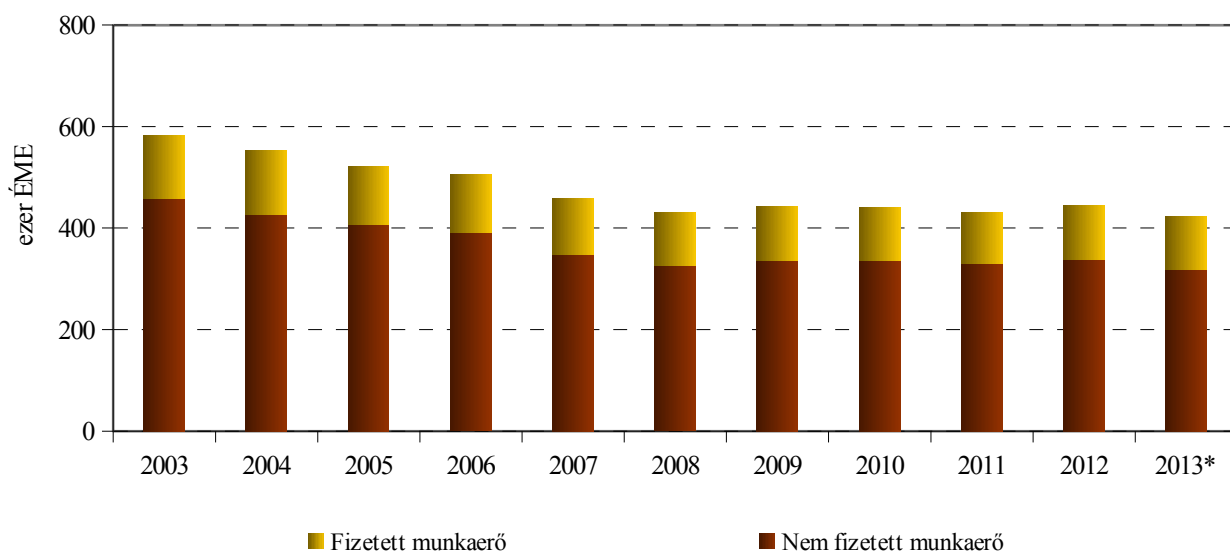
Megjegyzés: A 2013. évi adatok előzetesek.
 Forrás: AKI, KSH

5. ábra: A folyó termelő felhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása 2002 és 2013 között

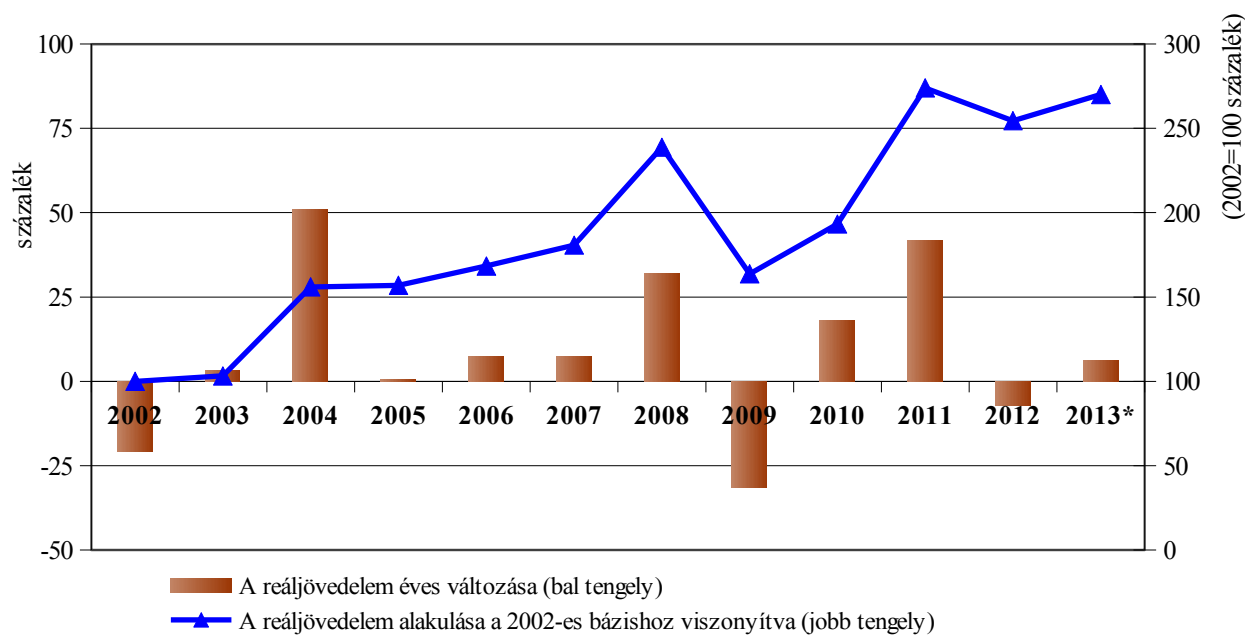
Megjegyzés: A 2013. évi adatok előzetesek.
 Forrás: AKI, KSH

6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem-fizetett és fizetett munkaerő alakulása 2002 és 2013 között

Megjegyzés: A 2013. évi adatok előzetesek.
Forrás: AKI, KSH

6. táblázat: Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2002-es bázishoz viszonyított alakulása

Megjegyzés: A 2013. évi adatok előzetesek.
Forrás: AKI, KSH

